

234.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz saglasnost Ministarstva kapitalnih investicija, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

PRAVILNIK O USLOVIMA ZA KOORDINISANO UVOĐENJE DATA LINK USLUGA U JEDINSTVENO EVROPSKO NEBO

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi za koordinisano uvođenje data link usluga u Jedinствeno evropsko nebo radi obezbjeđivanja dvosmjjerne komunikacije između vazduhoplova i subjekta komunikacije na zemlji.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. januara 2009. godine koja propisuje zahtjeve za data link usluge za Jedinствeno evropsko nebo.

Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009 preuzima se u prečišćenom tekstu koji je pripremila Agencija za civilno vazduhoplovstvo, koji sadrži izmjene i dopune ove uredbe propisane Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2015/310 od 26. februara 2015. godine, Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1170 od 8. jula 2019. godine i Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/208 od 14. februara 2020. godine.

Prečišćen tekst Uredbe Komisije (EZ) br. 29/2009 dat je u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

U primjeni uredbe iz člana 2 ovog pravilnika koristi se Sprovedbena odluka Komisije (EU) 2019/2012 od 29. novembra 2019. godine o izuzećima iz člana 14 Uredbe Komisije (EZ) br. 29/2009 o utvrđivanju zahtjeva za koordinisano uvođenje data link usluga za Jedinствeno evropsko nebo, koja je data u Prilogu 2 i sastavni je dio ovog pravilnika.

Član 4

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **ECAA Sporazum** je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG”, br. 62/07 i „Službeni list CG-međunarodni ugovori 01/11);
- 2) **Zajednica, propisi Zajednice, „Službeni list Evropske unije“ i država članica** tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;
- 3) **ICAO (International Civil Aviation Organization)** je Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva;

- 4) **Agencija** je Agencija Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (*European Union Aviation Safety Agency – EASA*);
- 5) **Nacionalni nadzorni organ ili nadležna vlast** je Agencija za civilno vazduhoplovstvo;
- 6) **Data link** je sistem za prenos podataka za Jedinствeno evropsko nebo koji, posredstvom razmjene tekstualnih poruka, omogućava dvosmjernu komunikaciju između posade vazduhoplova i subjekta komunikacije na zemlji;
- 7) **Uredba (EZ) br. 549/2004** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. godine o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinственог evropskog neba (Okvirna uredba), koja je preuzeta Pravilnikom o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinственог evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
- 8) **Uredba (EZ) br. 552/2004** je Uredba (EZ) br. 552/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) od 10. marta 2004. godine o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (u daljem tekstu: Uredba o interoperabilnosti), koja je preuzeta Pravilnikom o interoperabilnosti evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG”, br. 22/13 i 40/20);
- 9) **Uredba (EZ) br. 1032/2006** je Uredba Komisije (EZ) br. 1032/2006 od 6. jula 2006. godine o automatskim sistemima za razmjenu podataka o letu u svrhu najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja, koja je preuzeta Pravilnikom o zahtjevima za automatske sisteme za razmjenu podataka o letu u svrhu najave, koordinacije i primopredaje letova između jedinica kontrole letenja („Službeni list CG”, broj 27/14);
- 10) **Uredba (EU) br. 965/2012** je Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. oktobra 2012. godine o tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama za obavljanje vazdušnih operacija, koja je preuzeta Pravilnikom o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija („Službeni list CG”, br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 39/18, 67/18, 21/19, 63/20 i 107/20);
- 11) **Uredba (EZ) br. 216/2008** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 216/2008 od 20. februara 2008. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja i stavljanju van snage Direktive Savjeta 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ i njenih pravila implementacije, koja je preuzeta Pravilnikom o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske Agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja, („Službeni list CG”, br. 22/13 i 15/17);
- 12) **Uredba (EU) br. 2018/1139** je Uredba (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja i izmjeni i dopuni Uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i prestanku važenja Uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Uredbe Savjeta (EEZ) br. 3922/91.

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja koja su im propisana u članu 2 Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 5

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o zahtjevima za koordinisano uvođenje data link usluga za Jedinствeno evropsko nebo („Službeni list CG”, br. 27/14 i 60/15).

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-040/21-152/3

Podgorica, 17.02.2021. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009

od 16. januara 2009. godine

koja propisuje zahtjeve za data link usluge za Jedinstveno evropsko nebo

(Tekst od značaja za Evropski ekonomski prostor)

(Prečišćeni tekst Uredbe Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. januara 2009. godine, koji je pripremila Agencija za civilno vazduhoplovstvo, a koji sadrži izmjene i dopune Uredbe Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. januara 2009. godine, propisane Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2015/310 od 26. februara 2015. godine, Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1170 od 8. jula 2019. godine i Sprovedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/208 od 14. februara 2020. godine)

Član 1

Predmet i područje primjene

1. Ovom uredbom se utvrđuju zahtjevi za koordinisano uvođenje data link usluga zasnovanih na prenosu podataka od tačke do tačke, vazduh-zemlja, kako je definisano u članu 2 tačka 5 ove uredbe.
2. Ova uredba se primjenjuje na:
 - (a) sisteme za obradu podataka o letu, njihove sastavne djelove i sa njima povezane postupke, kao i na sisteme interfejsa čovjek-mašina, njihove sastavne djelove i sa njima povezane postupke koje upotrebljavaju jedinice kontrole letenja pri pružanju usluga opštem vazdušnom saobraćaju;
 - (b) sastavne djelove interfejsa čovjek-mašina u vazduhoplovu i sa njima povezane postupke;
 - (c) komunikacione sisteme vazduh-zemlja, njihove sastavne djelove i sa njima povezane postupke.
3. Ova uredba primjenjuje se na sve letove u opštem vazdušnom saobraćaju koji lete u skladu sa pravilima instrumentalnog letenja unutar vazdušnog prostora iznad FL285 koji je utvrđen u Djelovima A i B Aneksa I.
Ova uredba se od 5. februara 2015. primjenjuje na sve letove koji lete u opštem vazdušnom saobraćaju u skladu s pravilima instrumentalnog letenja unutar vazdušnog prostora iznad FL 285, koji su utvrđeni u Aneksu I dio B ove uredbe.
4. Ova uredba se primjenjuje na pružaoce usluga u vazdušnom saobraćaju (u daljem tekstu pružaoци ATS-a) koji pružaju usluge opštem vazdušnom saobraćaju unutar vazdušnog prostora iz stava 3 i u skladu sa odgovarajućim datumima primjene.

Član 2

Značenja izraza

Za potrebe ove uredbe, primjenjuju se značenja izraza iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004.
Primjenjuju se takođe i sljedeća značenja izraza:

1. „data link usluga” je skup povezanih transakcija upravljanja vazdušnim saobraćajem, podržanih data link komunikacijama vazduh-zemlja, koje imaju jasno definisan operativni cilj i koje započinju i završavaju operativnim događajem;
2. „operator” je osoba, organizacija ili preduzeće koje izvodi, ili nudi izvođenje operacije vazduhoplova;
3. „jedinica koja pruža usluge u vazdušnom saobraćaju” (u daljem tekstu ATS jedinica) je jedinica, bilo civilna ili vojna, koja je odgovorna za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju;
4. „sporazum o nivou pružanja usluge” je dio ugovora o usluzi između organizacija, kojim se dogovara određeni nivo pružanja usluge, posebno u vezi s kvalitetom i performansama usluge komuniciranja podacima;
5. „komuniciranje podacima vazduh-zemlja od tačke do tačke” je dvosmjerna komunikacija između vazduhoplova i subjekta komunikacije na zemlji, koja se oslanja na skup raspodijeljenih funkcija, kako bi se postiglo sljedeće:
 - (a) prenos i prijem paketa bitova podataka preko prenosnih puteva uzlaznih i silaznih veza za prenos signala („uplink and downlink bit frames”) posredstvom mobilnog data linka između komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovu;
 - (b) prenos i prijem jedinica podataka između sistema na zemlji i sistema u vazduhoplovu koji sadrže aplikacije vazduh-zemlja sa:
 - (i) prenosom jedinica podataka zemaljskim komunikacionim putevima i mobilnim data linkovima;
 - (ii) kooperativnim mehanizmima na oba kraja za prenos jedinica podataka;
6. „državni vazduhoplov” je bilo koji vazduhoplov koji se koristi za potrebe vojske, carine i policije;
7. „državni vazduhoplov namijenjen za prevoz” je državni vazduhoplov s nepokretnim krilima projektovan za prevoz osoba i/ili tereta;
8. „aplikacija vazduh-zemlja” je skup kooperativnih funkcija vazduh-zemlja koji služi za podršku operativnih usluga u vazdušnom saobraćaju;
9. „komunikacija između krajnjih korisnika” je prenos informacija između ravnopravnih aplikacija vazduh-zemlja;
10. „komunikacija vazduh-zemlja” je dvosmjerna komunikacija između komunikacionih sistema u vazduhoplovu i na zemlji;

11. „politika bezbjednosti” je skup ciljeva, pravila ponašanja za korisnike i administratore, kao i zahtjeva u odnosu na konfiguraciju sistema i upravljanje sistemom koji su zajedno projektovani za zaštitu sistema i komunikacionih resursa uključenih u pružanje data link usluga od djela nezakonitog ometanja;
12. „podaci o adresi” su podaci koji se odnose na adresu sistema ili adresu mreže nekog subjekta koji učestvuje u data link komunikaciji vazduh-zemlja i koji omogućavaju nedvosmisleno utvrđivanje lokacije subjekta;
13. „integrirani sistem za obradu početnog plana leta” (u daljem tekstu IFPS) je sistem unutar mreže upravljanja evropskim vazдушnim saobraćajem, posredstvom kojeg se unutar vazdušnog prostora obuhvaćenog ovom uredbom obezbjeđuje centralizovana služba za obradu i prosljeđivanje planova leta, koja se bavi primanjem, validacijom i prosljeđivanjem planova leta;
14. „neoperativan” u odnosu na sastavni dio u vazduhoplovu znači da sastavni dio ne ispunjava svoju svrhu ili ne funkcioniše dosljedno unutar svojih operativnih granica, ili granica dopuštenih odstupanja.

Član 3

Data link usluge

1. Pružaoci ATS-a moraju obezbijediti da ATS jedinice koje pružaju operativne usluge u vazдушnom saobraćaju unutar vazdušnog prostora iz člana 1 stav 3 imaju mogućnost pružanja i korišćenja data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe.
2. Ne dovodeći u pitanje stav 3 ovog člana, operatori moraju da obezbijede da vazduhoplovi koji obavljaju letove iz člana 1 stav 3 imaju mogućnost korišćenja data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe od 5. februara 2020. godine.
3. Stav 2 ne primjenjuje se na:
 - (a) vazduhoplove sa individualnim uvjerenjem o plovidbenosti prvi put izdatim prije 1. januara 1995. godine.
 - (b) vazduhoplove sa individualnim uvjerenjem o plovidbenosti prvi put izdatim prije 31. decembra 2003. godine koji će prestati da lete u vazдушnom prostoru iz stava 3 člana 1 prije 31. decembra 2022. godine;
 - (c) vazduhoplove sa individualnim uvjerenjem o plovidbenosti prvi put izdatim prije 1. januara 2018. godine i opremljene prije ovog datuma opremom za data link koja ispunjava zahtjeve jednog od dokumenata Eurocaea navedenih u tački 10 Aneksa III ove uredbe;
 - d) vazduhoplove sa sertifikovanim maksimalnim brojem mjesta za 19 putnika ili manje i najvećom sertifikovanom masom na polijetanju od 45 359 kg (100 000 lb) ili manje i za koje je individualno uvjerenje o plovidbenosti prvi put izdato prije 5. februara 2020. godine.
 - (e) državne vazduhoplove;
 - (f) vazduhoplove koji lete u vazдушnom prostoru iz stava 3 člana 1 u svrhe ispitivanja, isporuke ili održavanja, ili koji imaju sastavne djelove za data link koji su privremeno neoperativni, u skladu sa uslovima navedenim u primjenjivoj listi minimalne opreme koja se zahtijeva tačkom 1 Aneksa III ove uredbe.
4. Države članice koje odluče da opreme novi državni vazduhoplov namijenjen za prevoz, koji se stavlja u upotrebu poslije 1. januara 2019. godine, data link mogućnošću koja se oslanja na standarde koji nisu specifični za vojne operativne zahtjeve, moraju da obezbijede da ti vazduhoplovi imaju mogućnost upotrebe data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe.

Član 4

Povezani postupci

Pružaoci ATS-a koji pružaju usluge u vazдушnom saobraćaju i operatori koji koriste usluge u vazдушnom saobraćaju koje su podržane sa data link uslugama definisanim u Aneksu II, moraju primjenjivati zajedničke standardne postupke koji su u skladu s odgovarajućim odredbama ICAO za:

1. uspostavljanje data link komunikacije između kontrolora i pilota (u daljem tekstu CPDLC);
2. razmjenu operativnih CPDLC poruka;
3. prenos CPDLC-a;
4. privremeni prekid upotrebe CPDLC zahtjeva pilota;
5. kvar i isključenje CPDLC-a;
6. podnošenje planova leta u vezi s informacijama koje se odnose na data link mogućnosti.

Član 5

Obaveze pružalaca ATS-a za data link komunikacije

1. Pružaoci ATS-a moraju obezbijediti da zemaljski sistemi iz člana 1 stav 2 i njihovi sastavni djelovi podržavaju aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.
2. Pružaoci ATS-a moraju obezbijediti da zemaljski sistemi iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi primjenjuju komunikacije između krajnjih korisnika u skladu sa zahtjevima iz dijela A Aneksa IV za razmjenu podataka aplikacija vazduh-zemlja, definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.
3. Pružaoci ATS-a koji se za razmjenu podataka sa vazduhoplovom, koje su potrebne za aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, oslanjaju na druge organizacije za pružanje komunikacionih usluga, moraju obezbijediti da se te usluge pružaju u skladu s uslovima iz sporazuma o nivou pružanja usluge, uključujući posebno:
 - (a) opis komunikacionih usluga u skladu sa zahtjevima za data link usluge koji su definisani u Aneksu II ove uredbe;

(b) opis upotrebljavane politike bezbjednosti za zaštitu razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe;

(c) odgovarajuće materijale koji se moraju dostaviti radi praćenja kvaliteta usluga i performansi komunikacionih usluga.

4. Pružaoci ATS-a moraju uspostaviti odgovarajuće sporazume kojim se obezbjeđuje da se razmjena podataka može uspostaviti sa svim vazduhoplovima koji lete u vazдушnom prostoru pod njihovom nadležnošću i koji imaju data link mogućnosti u skladu sa zahtjevima iz ove uredbe, uz uvažavanje mogućih ograničenja u vezi s pokrivenošću koja je svojstvena komunikacionoj tehnologiji koja se koristi.

5. Pružaoci ATS-a u svojim sistemima za obradu podataka o letu moraju implementirati vođenje zapisa o prosljeđivanju i obavještanju sljedećeg nadležnog tijela između jedinica ATC-a u skladu s Uredbom Komisije (EZ) br. 1032/2006¹, u vezi sa zahtjevima za automatske sisteme za razmjenu podataka o letu koji podržavaju data link usluge.

6. Pružaoci ATS-a moraju da nadziru kvalitet komunikacionih usluga i da provjeravaju njihovu usklađenost sa nivoom performansi koje se zahtijevaju za operativne uslove pod njihovom nadležnošću.

Član 6

Obaveze operatora za data link komunikacije

1. Operatori moraju obezbijediti da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u vazduhoplov iz člana 3 stav 2 podržavaju aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

2. Operatori moraju obezbijediti da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u vazduhoplov iz člana 3 stav 2 primjenjuju komunikacije između krajnjih korisnika u skladu sa zahtjevima iz Aneksa IV dio A ove uredbe, za razmjenu podataka aplikacija vazduh-zemlja, definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

3. Operatori moraju obezbijediti da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u vazduhoplov iz člana 3 stav 2 primjenjuju komunikacije vazduh-zemlja u skladu sa zahtjevima iz dijela B ili dijela C Aneksa IV ove uredbe za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja, definisanih u standardima ICAO-a koji su navedeni u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

4. Operatori iz stava 3 moraju uspostaviti odgovarajuće sporazume kojim se obezbjeđuje da se može uspostaviti razmjena podataka između njihovih vazduhoplova koji imaju data link mogućnosti i svih ATS jedinica koje mogu kontrolisati letove koje oni obavljaju u vazдушnom prostoru iz člana 1 stav 3, uz uvažavanje mogućih ograničenja u vezi sa pokrivenošću koja je svojstvena komunikacionoj tehnologiji koja se koristi.

Član 7

Opšte obaveze država članica za data link komunikacije

1. Države članice koje su odredile pružaocima ATS-a u vazдушnom prostoru iz člana 1 stav 3 moraju obezbijediti da su usluge komunikacija vazduh-zemlja koje primjenjuju zahtjeve iz dijela B Aneksa IV ove uredbe, na raspolaganju operatorima za vazduhoplove koji lete unutar tog vazдушnog prostora koji je pod njihovom nadležnošću, za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, uz uvažavanje mogućih ograničenja u vezi s pokrivenošću koja je svojstvena komunikacionoj tehnologiji koja se koristi.

2. Države članice moraju obezbijediti da pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi i drugi subjekti koji pružaju komunikacione usluge sprovode odgovarajuću politiku bezbjednosti u vezi sa razmjenom podataka u okviru data link usluga kako je definisano u Aneksu II ove uredbe, posebno primjenom zajedničkih pravila bezbjednosti kako bi se zaštitili raspodijeljeni fizički resursi koji podržavaju te razmjene podataka.

3. Države članice moraju obezbijediti primjenu usklađenih postupaka za upravljanje informacijama o adresi kako bi se nedvosmisleno identifikovali komunikacioni sistemi vazduh-zemlja koji podržavaju razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja koji su definisani u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

Član 8

Data link komunikacija za državne vazduhoplove namijenjene za prevoz

1. Države članice moraju obezbijediti da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u državni vazduhoplov namijenjen za prevoz iz člana 3 stav 4 podržavaju aplikacije vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

2. Države članice moraju obezbijediti da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u državni vazduhoplov namijenjen za prevoz iz člana 3 stav 4 primjenjuju komunikacije između krajnjih korisnika u skladu sa zahtjevima iz dijela A Aneksa IV ove uredbe za razmjenu podataka aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

3. Države članice moraju obezbijediti da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u državni vazduhoplov namijenjen za prevoz iz člana 3 stav 4 primjenjuju komunikacije vazduh-zemlja u skladu sa zahtjevima iz dijela B ili dijela C Aneksa IV ove uredbe za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

¹ SL L 186, 7.7.2006., str. 27.

Član 9

Obaveze pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih subjekata za data link komunikacije

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi i drugi subjekti koji pružaju komunikacione usluge za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, moraju obezbijediti da zemaljski sistemi iz člana 1 stav 2 tačke (c) primjenjuju komunikacije vazduh-zemlja u skladu sa zahtjevima iz dijela B ili dijela C Aneksa IV ove uredbe.

Član 10

Sigurnosni zahtjevi

Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi obezbijedile da svim promjenama postojećih sistema iz člana 1 stav 2 ili uvođenju novih sistema prethodi procjena sigurnosti, koja uključuje identifikaciju opasnosti, procjenu i ublažavanje rizika, što sprovode predmetne strane.

Član 11

Usaglašenost ili pogodnost sastavnih djelova za upotrebu

Prije izdavanja EC deklaracije o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, kako je navedeno u članu 5 Uredbe (EZ) br. 552/2004, proizvođači sastavnih djelova sistema iz člana 1 stav 2 ove uredbe, ili njihovi ovlašćeni zastupnici osnovani u Zajednici, procjenjuju usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih djelova u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu V ove uredbe.

Međutim, postupci sertifikacije plovidbenosti koji su u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008, kada se primjenjuju na sastavne djelove u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (b) i (c) ove uredbe, smatraju se prihvatljivim postupcima za procjenu usaglašenosti tih sastavnih djelova, ako uključuju dokaz o usaglašenosti sa zahtjevima ove uredbe koji se odnose na interoperabilnost, performanse i sigurnost.

Član 12

Verifikacija sistema

1. Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi koji dokažu ili su dokazali da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VI ove uredbe moraju da sprovedu verifikaciju sistema iz člana 1 stav 2 tačke (a) i (c) u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu A Aneksa VII ove uredbe.

2. Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi koji ne mogu dokazati da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VI moraju angažovati nominovano tijelo za verifikaciju sistema iz člana 1 stav 2 tačke (a) i (c). Ta verifikacija mora se sprovoditi u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu B Aneksa VII ove uredbe.

Član 13

Dodatni zahtjevi

1. Pružaoци ATS-a moraju obezbijediti da se razmjene podataka vazduh-zemlja u okviru aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, snimaju u skladu sa standardima ICAO-a navedenim u tačkama 6, 7 i 8 Aneksa III ove uredbe u onoj mjeri u kojoj se oni odnose na funkciju zemaljskih sistema za snimanje data link komunikacija.

2. Dokument Eurocae naveden u tački 9 Aneksa III ove uredbe smatra se dovoljnim načinom usaglašavanja sa zahtjevima za snimanje razmjene podataka vazduh-zemlja iz stava 1, navedenim u standardima ICAO-a iz tačaka 6, 7 i 8 Aneksa III ove uredbe.

3. Pružaoци ATS-a moraju:

(a) razviti i održavati operativne priručnike koji sadrže potrebna uputstva i informacije koje svom uključenom osoblju omogućavaju primjenu ove uredbe;

(b) obezbijediti da su priručnici iz tačke (a) dostupni i ažurirani i da je njihovo ažuriranje i distribucija predmet odgovarajućeg upravljanja kvalitetom i konfiguracijom dokumentacije;

(c) obezbijediti da su metode rada i operativni postupci u skladu sa ovom uredbom.

4. Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi obezbijedile da centralizovana služba za obradu i distribuciju planova leta:

(a) razvija i održava operativne priručnike koji sadrže potrebna uputstva i informacije koje svom uključenom osoblju omogućavaju primjenu ove uredbe;

(b) obezbjeđuje da su priručnici iz tačke (a) dostupni i ažurirani i da je njihovo ažuriranje i distribucija predmet odgovarajućeg upravljanja kvalitetom i konfiguracijom dokumentacije;

(c) obezbjeđuje da su metode rada i operativni postupci u skladu sa ovom uredbom.

5. Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi moraju obezbijediti da je sve uključeno osoblje propisno upoznato sa relevantnim odredbama ove uredbe i da je adekvatno osposobljeno za svoje radne funkcije.

6. Operatori moraju preduzeti potrebne mjere kako bi obezbijedili da je osoblje koje upotrebljava opremu za data link na valjan način upoznato s ovom uredbom i da je adekvatno osposobljeno za svoje radne funkcije, kao i da su uputstva o načinu upotrebe opreme za data link dostupna u pilotskoj kabini, kada je to moguće.

7. Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi obezbijedile da je osoblje koje je uključeno u planiranje leta i koje upravlja IFPS-om na valjan način upoznato sa zahtjevima utvrđenim u ovoj uredbi i da je adekvatno osposobljeno za svoje radne funkcije.

8. Države članice moraju obezbijediti da se odgovarajuće informacije o upotrebi data link usluga objavljuju u nacionalnom zborniku vazduhoplovnih informacija.

Član 14

Izuzeca

1. Kada zbog određenih okolnosti, na osnovu kriterijuma definisanih u stavu 3, vazduhoplovi određenih tipova ne mogu ispuniti zahtjeve iz ove uredbe, države članice moraju dostaviti Komisiji najkasnije do 31. decembra 2012. godine detaljne informacije kojima se opravdava potreba za odobravanje izuzeća za te tipove vazduhoplova.

2. Komisija mora razmotriti zahtjeve za izuzeće iz stava 1, i nakon konsultacija sa zainteresovanim stranama mora donijeti odluku u skladu s postupkom iz člana 127 stav 3 Uredbe (EU) 2018/1139.

3. Kriterijumi iz stava 1 su sljedeći:

(a) kombinacije tipova/modela vazduhoplova koji se približavaju kraju svog proizvodnog vijeka i koji se proizvode u ograničenom broju; i

(b) kombinacije tipova/modela vazduhoplova za koje bi troškovi reinženjeringa bili nesrazmjerni zbog zastarjelog dizajna.

Član 15

Stupanje na snagu i primjena

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Ova uredba se primjenjuje od 5. februara 2018. godine.

Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu, 16. januara 2009. godine

Za Komisiju
Antonio TAJANI
Potpredsjednik

ANEKS I

Vazdušni prostor iz člana 1 stav 3

DIO A

Vazdušni prostor iz prvog stava člana 1 stav 3 uključuje vazdušni prostor iznad FL 285 unutar sljedećih područja letnih informacija (FIR) i gornjih područja letnih informacija (UIR):

- Amsterdam FIR,
- Wien FIR,
- Barcelona UIR,
- Brindisi UIR,
- Brussels UIR,
- Canarias UIR,
- France UIR,
- Hannover UIR,
- Lisboa UIR,
- London UIR,
- Madrid UIR,
- Milano UIR,
- Rhein UIR,
- Roma UIR,
- Scottish UIR,
- Shannon UIR.

DIO B

Vazdušni prostor iz drugog stava člana 1 stav 3 uključuje vazdušni prostor iznad FL 285 definisan u dijelu A i, uz to, sljedeća područja letnih informacija i gornjih područja letnih informacija:

- Bratislava FIR,
- Bucuresti FIR,
- Budapest FIR,
- Kobenhavn FIR,
- Ljubljana FIR,
- Nicosia FIR,
- Praha FIR,
- Sofia FIR,
- Warszawa FIR,
- Zagreb FIR,
- Finland UIR south of 61°30',
- Hellas UIR,
- Malta UIR,
- Riga UIR,
- Sweden UIR south of 61°30',
- Tallinn UIR,
- Vilnius UIR.

ANEKS II

Definicija data link usluga iz članova 3, 4, 5 i 7 i Aneksa IV

1. *Definicija mogućnosti uspostavljanja data link komunikacija (Data Link Communications Initiation Capability - DLIC)*

Usluga DLIC mora omogućiti razmjenu potrebnih podataka za uspostavljanje data link komunikacija između data link sistema na zemlji i u vazduhoplovu.

Usluga DLIC mora biti dostupna za podršku:

- nedvosmislenog povezivanja podataka o letu iz vazduhoplova s podacima o planu leta koje upotrebljava ATS jedinica,
- razmjene podataka o tipu i verziji podržane aplikacije vazduh-zemlja,
- i dostavu informacija o adresi subjekta na kojem se nalazi aplikacija.

Razmjene između data link sistema na zemlji i u vazduhoplovu za izvođenje DLIC usluge moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama, dijagramima vremenskog slijeda i porukama za započinjanje DLIC-a i kontaktne funkcije DLIC-a navedene u odjeljku 4.1. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 4.2.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- zahtjevima u vezi s performansom navedenom u odjeljku 4.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

2. Definicija usluge upravljanja komunikacijama ATC-a (ATC Communications Management service - ACM)

ACM usluga mora pružati automatizovanu pomoć letačkim posadama i kontrolorima letenja za obavljanje prenosa komunikacija ATC-a (prenos govora i prenos podataka) koja obuhvata:

- početno uspostavljanje CPDLC-a sa ATS jedinicom,
- prenos CPDLC-a i govora za let od jedne ATS jedinice do sljedeće ATS jedinice, ili mora uputiti na promjenu govornog kanala unutar ATS jedinice ili sektora,
- uobičajen završetak CPDLC-a sa ATS jedinicom.

Razmjene između data link sistema na zemlji i u vazduhoplovu za izvođenje usluge ACM, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama i dijagramima vremenskog slijeda navedenim u odjeljcima 5.1.1.1.1. do 5.1.1.1.7. i 5.1.1.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 5.1.2.3. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe, osim zahtjeva koji se odnose na odobrenja izdata vazduhoplovu od strane jedinice kontrole letenja koja je trenutno kontrolni organ za taj vazduhoplov (*downstream clearance*),
- zahtjevima u vezi sa performansama za fazu leta na ruti, navedenim u odjeljku 5.1.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

3. Definicija usluge izdavanja ATC odobrenja i prosljeđivanja informacija (ACL)

ACL usluga pruža letačkim posadama i kontrolorima letenja mogućnost izvođenja operativnih razmjena koje uključuju:

- zahtjeve i izvještaje letačkih posada upućene kontrolorima letenja,
- odobrenja, uputstva i obavještenja koje kontrolori letenja izdaju letačkim posadama.

Razmjene između data link sistema na zemlji i data link sistema u vazduhoplovu za izvođenje usluge ACL, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama i dijagramima vremenskog slijeda navedenim u odjeljcima 5.2.1.1.1. do 5.2.1.1.4. i 5.2.1.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- opštim podskupom elemenata poruka navedenih u odjeljku 5.2.1.1.5. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe, koji odgovara operativnom okruženju tokom leta na ruti,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 5.2.2.3. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- zahtjevima u vezi sa performansama za fazu leta na ruti, navedenim u odjeljku 5.2.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

4. Definicija usluge provjere mikrofona ATC-a (AMC)

AMC usluga pruža kontrolorima letenja mogućnost istovremenog slanja instrukcije većem broju vazduhoplova opremljenih data link opremom kako bi letačkim posadama dali instrukciju da provjere da li njihova oprema za govornu komunikaciju blokira određeni govorni kanal.

Ova se instrukcija šalje samo onim vazduhoplovima koji su podešeni na frekvenciju koja je blokirana.

Razmjene između data link sistema na zemlji i data link sistema u vazduhoplovu za izvođenje usluge AMC, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama i dijagramima vremenskog slijeda navedenim u odjeljcima 5.3.1.1.1., 5.3.1.1.2. i 5.3.1.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 5.3.2.3. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- zahtjevima u vezi sa performansama navedenim u odjeljku 5.3.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

ANEKS III

1. Tačka ORO.MLR.105 Aneksa III Uredbe Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. oktobra 2012. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura za obavljanje vazdušnih operacija ili ICAO Aneks 6 – Operacije vazduhoplova, dio I (Međunarodni komercijalni vazdušni prevoz – avioni) (11. izdanje, jul 2018. godine, koje uključuje izmjenu i dopunu 43) ili ICAO Aneks 6 – Operacije vazduhoplova, dio II (Međunarodno opšte vazduhoplovstvo – avioni) (Deseto izdanje, jul 2018. godine, koje uključuje izmjenu i dopunu 36).
2. Poglavlje 3 – Vazduhoplovna telekomunikaciona mreža, odjeljak 3.5.1.1 „Upravljanje okruženjem” (CM) stavke primjene (a) i (b) ICAO Aneksa 10 – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Drugo izdanje – jul 2007. godine koje uključuje izmjene i dopune 70-82).

3. Poglavlje 3 – Vazduhoplovna telekomunikaciona mreža, odjeljak 3.5.2.2 „Data link komunikacije između kontrolora i pilota” (CPDLC) stavke primjene (a) i (b) ICAO Aneksa 10 – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III, dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Drugo izdanje – jul 2007. godine koje uključuje izmjene i dopune 70-82).
4. Poglavlje 3 – Vazduhoplovna telekomunikaciona mreža, odjelci 3.3, 3.4 i 3.6 ICAO Aneksa 10 – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III, dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Drugo izdanje – jul 2007. godine koje uključuje izmjene i dopune 70-82).
5. Poglavlje 6 – VHF digitalna veza vazduh-zemlja (VDL) ICAO Aneksa 10 – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Drugo izdanje, jul 2007. godine koje uključuje izmjenu i dopunu 90).
6. Poglavlje 3 – Opšti postupci za međunarodne vazduhoplovne telekomunikacione usluge, odjeljak 3.5.1.5 ICAO Aneksa 10 – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom II (Komunikacioni postupci uključujući one koji imaju PANS status) (Sedmo izdanje – jul 2016. godine, koje uključuje izmjene i dopune 40-90).
7. Poglavlje 2 – Opšte – odjeljak 2.26.3 ICAO Aneksa 11 – Usluge u vazdušnom saobraćaju (14. izdanje, jul 2016. godine, koje uključuje izmjenu i dopunu 50-A).
8. Poglavlje 6 – Zahtjevi usluga u vazdušnom saobraćaju u vezi sa komunikacijama – odjeljak 6.1.1.2 ICAO Aneksa 11 – Usluge u vazdušnom saobraćaju (14. izdanje – jul 2016. godine, koje uključuje izmjenu i dopunu 50-A).
9. Eurocae ED-111, Funkcionalne specifikacije za CNS/ATM snimanje na zemlji, jul 2002. godine, uključujući izmjenu i dopunu 1 (30.7.2003. godine).
10. Eurocae ED-100 (septembar 2000. godine) i ED-100A (april 2005. godine), Zahtjevi u vezi sa interoperabilnošću za ATS aplikacije koje za komuniciranje podacima koriste ARINC 622.
11. Eurocae ED-120, Standard zahtjeva u vezi sa sigurnošću i performansama za data link usluge u vazdušnom saobraćaju u kontinentalnom vazdušnom prostoru, objavljen u maju 2004. godine, uključujući:
 - (a) za operatore:
 - Izmjenu 1, objavljenu u aprilu 2007. godine i izmjenu 2, objavljenu u oktobru 2007. godine, ili
 - Izmjenu 1, objavljenu u aprilu 2007. godine, izmjenu 2, objavljenu u oktobru 2007. godine i izmjenu 3, objavljenu u septembru 2019. godine;
 - (b) Za pružaoce ATS-a:
 - Izmjenu 1, objavljenu u aprilu 2007. godine, izmjenu 2, objavljenu u oktobru 2007. godine i izmjenu 3, objavljenu u septembru 2019. godine.

ANEKS IV

Zahtjevi iz članova 5, 6, 7, 8 i 9

Dio A: Zahtjevi za komunikacije između krajnjih korisnika

1. Komunikacije podacima između krajnjih korisnika moraju obezbijediti neprekidno pružanje i upotrebu komunikacionih usluga u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3 ove uredbe.
2. Komunikacije podacima između krajnjih korisnika moraju podržavati razmjenu poruka za podršku data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe, u skladu sa zajedničkim standardizovanim skupom poruka.
3. Komunikacije podacima između krajnjih korisnika moraju podržavati zajednički standardizovani zaštitni mehanizam između krajnjih korisnika kako bi se obezbijedio integritet primljenih poruka u skladu sa sigurnosnim zahtjevima u vezi sa data link uslugama, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.

Dio B: Zahtjevi za komunikacije vazduh-zemlja na osnovu ATN-a i VDL-a Mode 2

1. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti projektovane da podržavaju komunikacije između krajnjih korisnika i moraju obezbijediti nesmetano pružanje i upotrebu komunikacionih usluga za aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3.
2. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti usaglašene sa zahtjevima u vezi sa sigurnošću i performansama data link usluga, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.
3. Komunikacije vazduh-zemlja moraju se zasnivati na zajedničkoj šemi adresiranja.
4. Prenos i prijem jedinica podataka između sistema na zemlji i sistema u vazduhoplovima u kojima se nalaze aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, moraju se zasnivati na komunikacionim protokolima koji su usaglašeni sa standardima ICAO-a kojima se definiše vazduhoplovna telekomunikaciona mreža iz tačke 4 Aneksa III ove uredbe.
5. Karakteristike komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovima, kao i prenos i prijem paketa bitova podataka između komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovima, moraju biti usaglašene sa standardima ICAO-a kojima se definiše vrlo visokofrekventna digitalna veza, VDL Mode 2, iz tačke 5 Aneksa III ove uredbe.

Dio C: Zahtjevi za komunikacije vazduh-zemlja na osnovu drugih komunikacionih protokola

1. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti projektovane da podržavaju komunikacije između krajnjih korisnika i moraju obezbijediti nesmetano pružanje i upotrebu komunikacionih usluga za aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3

2. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti usaglašene sa zahtjevima u vezi sa sigurnošću i performansama data link usluga, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.

3. Komunikacije vazduh-zemlja moraju se zasnivati na zajedničkoj šemi adresiranja.

4. Prenos i prijem paketa bitova podataka između komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovima moraju se zasnivati na komunikacionim protokolima koji su u skladu sa uslovima navedenim u dijelu D.

Dio D: Uslovi iz dijela C

1. Komunikacioni protokoli moraju da podržavaju komunikacije između krajnjih korisnika.

2. Komunikacioni protokoli moraju biti predmet analize sigurnosti, kako bi se dokazala usaglašenost sa zahtjevima u vezi sa sigurnošću i performansama data link usluga, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.

3. Komunikacioni protokoli moraju podržavati dvosmjerne komunikacije od tačke do tačke upotrebom onih djelova radiofrekvencijskog spektra koje je ICAO odredio kao pogodne za komuniciranje podacima vazduh-zemlja za podršku usluga u vazdušnom saobraćaju.

4. Komunikacioni protokoli moraju uključivati mehanizam za upravljanje mobilnom poveziivošću između radiostanica na zemlji i u vazduhoplovima, na transparentan način.

5. Komunikacioni protokoli moraju se specificirati i validirati u odnosu na propise o plovidbenosti i propise o operativnim obdorenjima, koji se primjenjuju na komunikacionu opremu vazduhoplova.

6. Komunikacioni sistemi koji podržavaju te protokole ne smiju stvarati štetne efekte na instalacije na zemlji i u vazduhoplovima koji podržavaju VDL 2.

ANEKS V

Zahtjevi za procjenu usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu sastavnih djelova iz člana 11

1. Aktivnosti verifikacije moraju pokazati usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih djelova pri sprovođenju data link usluga, komunikacija između krajnjih korisnika i komunikacija vazduh-zemlja, u odnosu na primjenljive zahtjeve ove uredbe, dok se ti sastavni djelovi koriste u testnom okruženju.

2. Proizvođač mora sprovesti aktivnosti procjene usaglašenosti, a naročito mora:

- odrediti odgovarajuće testno okruženje,
- verifikovati da plan testiranja opisuje sastavne djelove u testnom okruženju,
- verifikovati da plan testiranja u potpunosti obuhvata primjenljive zahtjeve,
- obezbijediti dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
- planirati organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
- obaviti ispitivanja i testove kao što je navedeno u planu testiranja,
- napisati izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testova.

3. Proizvođač mora obezbijediti da sastavni djelovi uključeni u sprovođenje data link usluga, komunikacija između krajnjih korisnika i komunikacija vazduh-zemlja, koji su integrisani u testno okruženje, ispunjavaju primjenljive zahtjeve ove uredbe.

4. Nakon uspješno obavljene provjere usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, proizvođač, mora pod svojom odgovornošću izraditi EC deklaraciju o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, navodeći zahtjeve ove uredbe koje su sastavni djelovi ispunili i odgovarajuće uslove za upotrebu, u skladu sa tačkom 3 Aneksa III Uredbe (EZ) br. 552/2004.

ANEKS VI

Uslovi iz člana 12

1. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da ima uspostavljene metode izvještavanja u okviru organizacije koje obezbjeđuju i pokazuju nepristrasnost i nezavisnost prosuđivanja u odnosu na aktivnosti verifikacije.

2. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da osoblje koje je uključeno u procese verifikacije obavlja provjere sa najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom kompetentnošću, i da je oslobođeno od bilo kakvih pritisaka i podsticaja, posebno finansijske prirode, koji mogu uticati na njihovo prosuđivanje ili rezultate njihovih provjera, posebno od strane lica ili grupe lica na koje rezultati provjera imaju uticaja.

3. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da osoblje uključeno u procese verifikacije ima pristup opremi koja mu omogućava da pravilno obavi potrebne provjere.

4. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da osoblje uključeno u procese verifikacije posjeduje odgovarajuću tehničku i stručnu osposobljenost, zadovoljavajuće znanje o zahtjevima verifikacije koju treba da obavi, odgovarajuće iskustvo u takvim poslovima, kao i sposobnost da izradi deklaracije, zapise i izvještaje koji pokazuju da su verifikacije izvršene.

5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da je osoblje uključeno u procese verifikacije sposobno da nepristrasno obavlja provjere. Njihova novčana naknada ne smije da zavisi od broja izvršenih provjera ili od rezultata tih provjera.

ANEKS VII

Dio A: Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 12, stav 1

1. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora da pokaže usaglašenost ovih sistema sa primjenljivim zahtjevima ove uredbe u okruženju za procjenu, koje odražava operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora se sprovoditi u skladu sa odgovarajućom i priznatom praksom testiranja.
3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2, mora proizvesti elemente tehničkog dosijea zahtijevanog u tački 3 Aneksa IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sljedeće elemente:
 - opis implementacije,
 - izvještaj o ispitivanjima i testovima sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora upravljati aktivnostima verifikacije, a naročito mora:
 - odrediti odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu, koje odražava operativno okruženje,
 - verifikovati da plan testiranja opisuje integraciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 u operativno i tehničko okruženje za procjenu,
 - verifikovati da plan testiranja u potpunosti obuhvata zahtjeve za interoperabilnost i performanse iz ove uredbe,
 - obezbijediti dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
 - planirati organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
 - obavljati ispitivanja i testove kao što je navedeno u planu testiranja,
 - napisati izvještaj o rezultatima ispitivanja i testova.
6. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora obezbijediti da sistemi iz člana 1 stav 2, koji su pušteni u rad u okruženju za operativnu procjenu, ispunjavaju primjenljive zahtjeve ove uredbe.
7. Nakon uspješne verifikacije usaglašenosti, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju izraditi EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostaviti je nacionalnom nadzornom tijelu zajedno sa tehničkim dosijeom, kao što se zahtijeva u članu 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.

Dio B: Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 12 stav 2

1. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora da pokaže usaglašenost ovih sistema sa primjenljivim zahtjevima ove uredbe u okruženju za procjenu koje odražava operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora se sprovoditi u skladu sa odgovarajućom i priznatom praksom testiranja.
3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2, mora proizvesti elemente tehničkog dosijea zahtijevanog u tački 3 Aneksa IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sljedeće elemente:
 - opis implementacije,
 - izvještaj o ispitivanjima i testovima sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora utvrditi odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu koje odražava operativno okruženje, a za obavljanje aktivnosti verifikacije mora angažovati nominovano tijelo.
6. Nominovano tijelo mora upravljati aktivnostima verifikacije, a naročito mora:
 - verifikovati da plan testiranja opisuje integraciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 u operativno i tehničko okruženje za procjenu,
 - verifikovati da plan testiranja u potpunosti obuhvata zahtjeve ove uredbe,
 - obezbijediti dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
 - planirati organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
 - obavljati ispitivanja i testiranja, kao što je navedeno u planu testiranja,
 - napisati izvještaj o rezultatima ispitivanja i testova.
7. Nominovano tijelo mora obezbijediti da sistemi iz člana 1 stav 2 pušteni u rad u okruženju za operativnu procjenu ispunjavaju primjenljive zahtjeve ove uredbe.
8. Nakon uspješnog završetka poslova verifikacije, nominovano tijelo izrađuje sertifikat o usaglašenosti u odnosu na sprovedene poslove.
9. Zatim, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora izraditi EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostaviti je nacionalnom nadzornom organu, zajedno sa tehničkim dosijeom kao što je zahtijevano u članu 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.

SPROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE (EU) 2019/2012

od 29. novembra 2019. godine

o izuzećima iz člana 14 Uredbe Komisije (EZ) br. 29/2009 o utvrđivanju zahtjeva za koordinisano uvođenje data link usluga za Jedinствeno evropsko nebo

Član 1

Od zahtjeva iz člana 3(2) Uredbe (EZ) br. 29/2009 trajno se izuzimaju sljedeće kombinacije tipova/modela vazduhoplova:

(a) kombinacije tipova/modela vazduhoplova navedene u Aneksu I;

(b) kombinacije tipova/modela vazduhoplova navedene u Aneksu II za koje je individualno uvjerenje o plovidbenosti prvi put izdato prije 5. februara 2020. godine.

Član 2

Od zahtjeva iz člana 3(2) Uredbe (EZ) br. 29/2009 do 5. februara 2022. godine izuzimaju se sljedeće kombinacije tipova/modela vazduhoplova:

(a) kombinacije tipova/modela vazduhoplova navedene u Aneksu II za koje je individualno uvjerenje o plovidbenosti prvi put izdato 5. februara 2020. godine ili kasnije;

(b) kombinacije tipova/modela vazduhoplova navedene u Aneksu III.

Član 3

Konačna odluka C(2011) 2611 i konačna Sprovedbena odluka C(2011) 9074 prestaju da važe.

Član 4

Ova Odluka stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Evropske unije“.

Sačinjeno u Briselu, 29. novembra 2019. godine.

Za Komisiju
Predsjednik
Jean-Claude JUNCKER

ANEKS I

IZUZEĆA IZ TAČKE (a) ČLANA 1

Tip/serija/model vazduhoplova	Proizvođač	ICAO oznaka tipa
AN-12 svi	Antonov	AN12
AN-124 100	Antonov	A124
IL-76 svi	Ilyushin	IL76
A300 svi	Airbus	A30B A306 A3ST
A310 svi	Airbus	A310
A-319/-320/-321 kojima je uvjerenje o plovidbenosti prvi put izdato između 1. januara 1995. godine i 5. jula 1999. godine, uključujući i taj datum	Airbus	A319 A320 A321
A340 svi	Airbus	A342 A343 A345 A346
A318-112	Airbus	A318
AVROLINER (RJ-100)	AVRO	RJ1H
AVROLINER (RJ-85)	AVRO	RJ85
BA146-301	British Aerospace	B463
B717-200	Boeing	B712
B737-300	Boeing	B733
B737-400	Boeing	B734
B737-500	Boeing	B735
B747-400	Boeing	B744
B757-200	Boeing	B752
B757-300	Boeing	B753
B767-200	Boeing	B762
B767-300	Boeing	B763
B767-400	Boeing	B764
MD-82	Boeing	MD82
MD-83	Boeing	MD83
MD-11 svi	Boeing	MD11
CL-600-2B19 (CRJ100/200/440)	Bombardier	CRJ1/CRJ2
Dornier 328-100	Dornier	D328
Dornier 328-300	Dornier	J328
Fokker 70	Fokker	F70
Fokker 100	Fokker	F100
King Air series (90/100/200/300)	Beechcraft	BE9L BE20 B350
Hercules L-382-G-44K-30	Lockheed	C130
SAAB 2000/SAAB SF2000	SAAB	SB20

ANEKS II

IZUZEĆA IZ TAČKE (b) ČLANA 1 I TAČKE (A) ČLANA 2

Tip/serija/model vazduhoplova	Proizvođač	ICAO oznaka tipa
A330 Series 200/300	Airbus	A332/A333
Global Express/5000 BD-700-1A10/1A11	Bombardier	GLEX/GL5T
CL-600-2C10 (CRJ-700)	Bombardier	CRJ7
C525C, CJ4	Cessna	C25C
C560XL (Citation XLS+)	Cessna	C56X
Falcon 2000 svi	Dassault	F2TH
Falcon 900 svi	Dassault	F900
EMB-500 (Phenom 100)	Embraer	E50P
EMB-505 (Phenom 300)	Embraer	E55P
EMB-135BJ (Legacy 600)	Embraer	E35L
EMB-135EJ (Legacy 650)	Embraer	E35L
EMB-145 (135/140/145)	Embraer	E135 E145, E45X
PC-12	Pilatus	PC12

ANEKS III

IZUZEĆA IZ TAČKE (b) ČLANA 2

Tip/serija/model vazduhoplova	Proizvođač	ICAO oznaka tipa
A318 (ACJ)	Airbus	A318
A319 (ACJ)	Airbus	A319
A320 (ACJ)	Airbus	A320
A321 (ACJ)	Airbus	A321
B737-700IGW (BBJ)	Boeing	B737
B737-800 (BBJ2)	Boeing	B738
B737-900ER (BBJ3)	Boeing	B739
B767-300F	Boeing	B763
ERJ 190-100ECJ	Embraer	E190